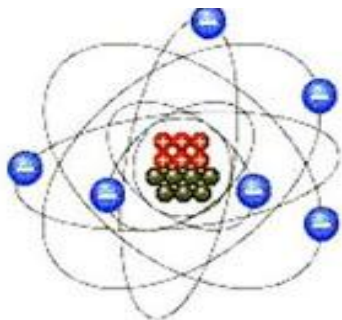
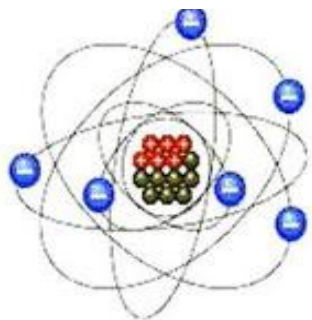

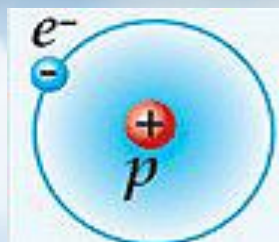
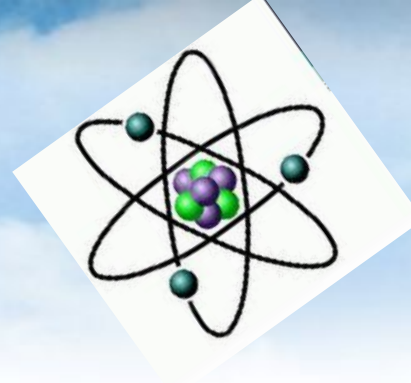
Карбон 12
(стабільний)

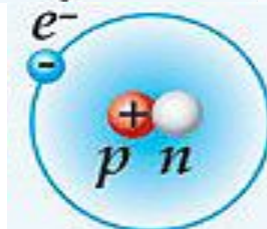
Карбон 13
(стабільний)

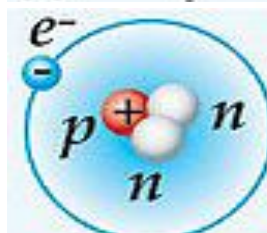
Карбон 14
(не стабільний, радіоактивний)

${}^1_1\text{H}$
Протій

${}^2_1\text{H(D)}$
Дейтерій

${}^3_1\text{H(T)}$
Тритій

ІЗОТОПИ

8 клас

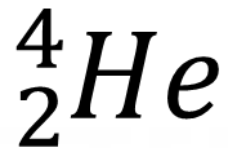
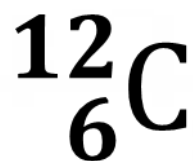
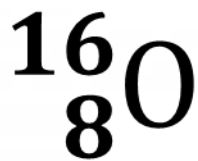
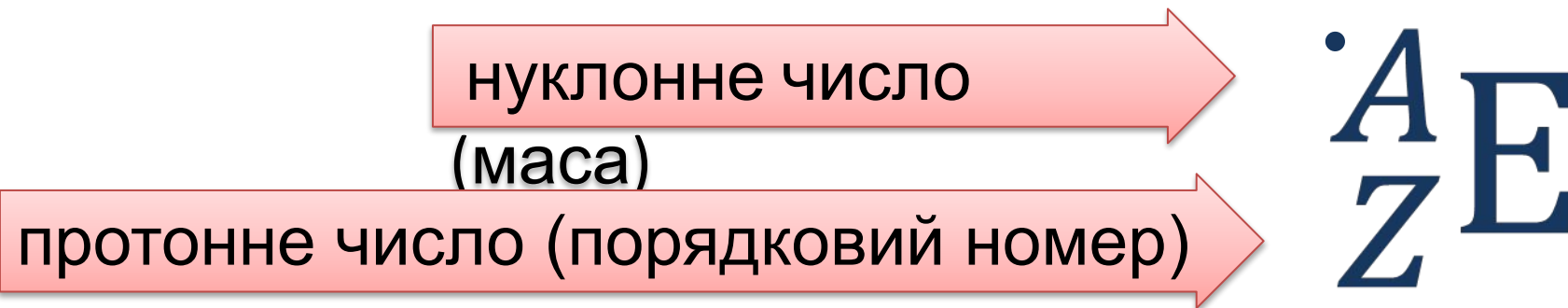
Давайте пригадаємо (запишіть в зошиті):

1) Як позначають протон?	p+
2) Як позначають нейтрон?	n
3) Як позначають електрон?	e
4) Яку масу має протон?	1
5) Яку масу має нейтрон?	1
6) Який заряд має протон?	+1
7) Який заряд має нейтрон?	0
8) Який заряд має електрон?	-1

Нуклід – будь-який вид атома, що характеризується певним числом протонів та нейтронів.

Запис нукліду має вигляд:

Відносна атомна маса елемента

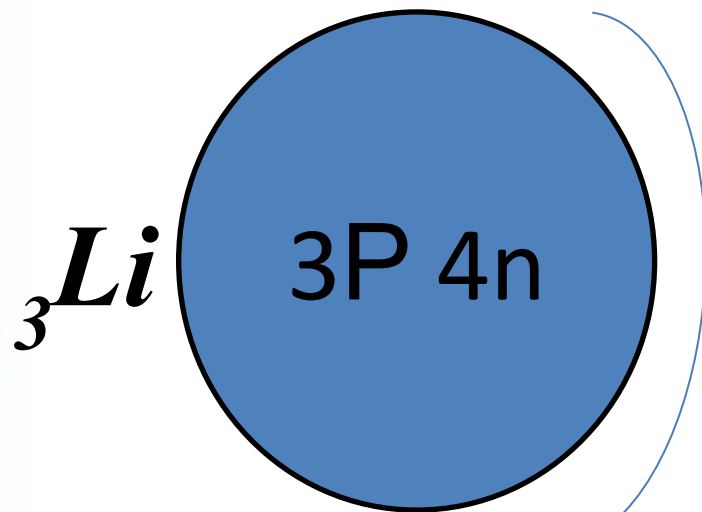
Атом складається з протонів(p^+), нейтронів(n_0),електронів(e).

Маса протона=1,

Маса нейтрона = 1,

Маса електрона дорівнює майже 0.

Кількість протонів і нейтронів не може бути дробовим (не буває пів протона, чверть нейтрона) .

Якою має бути маса атома, цілим числом чи дробовим?

$$3+4=7,$$

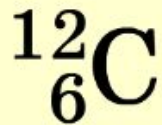
$$\text{але } Ar(\text{Li})=6,941$$

Чому?

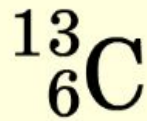

Більшість елементів існує у вигляді кількох нуклідів. Називають ці нукліди ізотопами.

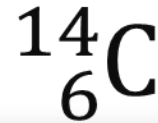
- **Ізотопи** - це нукліди одного й того самого елемента
- **Ізотопи** - це різновиди атомів одного елемента, які мають однакові заряди ядер, але різні маси.
- **Ізотопи** – це нукліди одного хімічного елемента, які мають однакове протонне число (заряд ядра), але різне нуклонне число (маса)

Карбон-12

Карбон-13

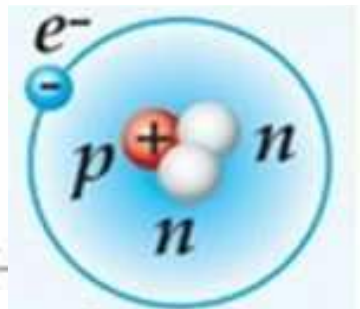
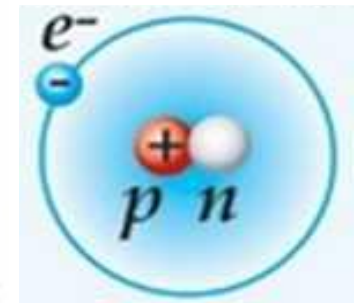
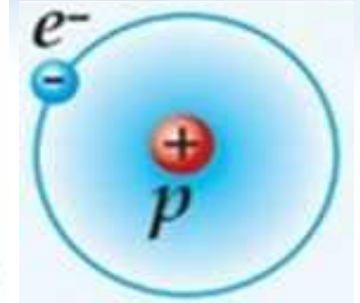

Карбон- 14

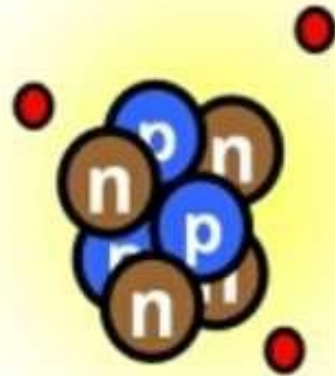
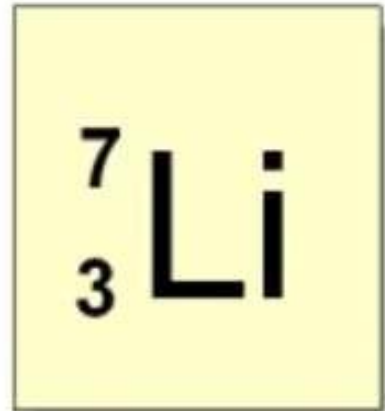
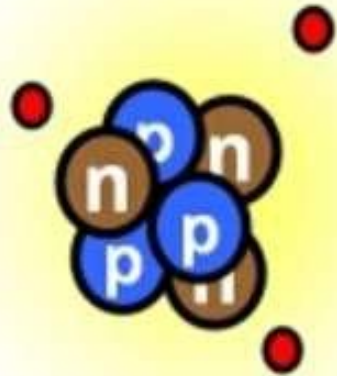
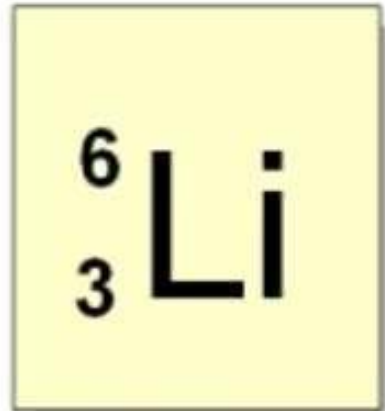

Ізотопи Гідрогену

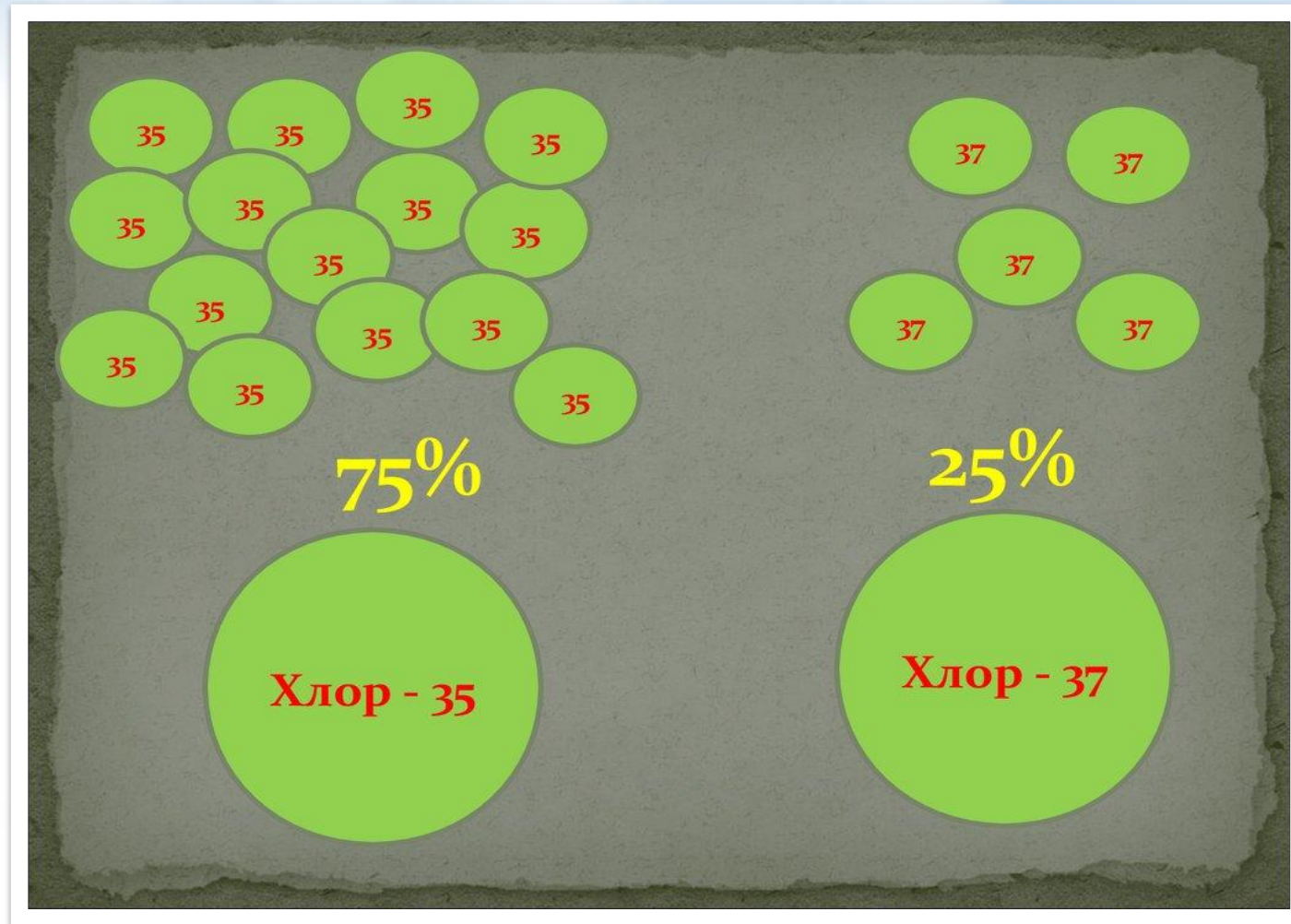
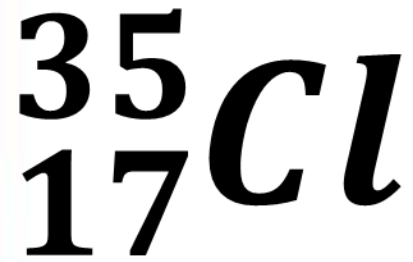
${}^1_1\text{H}$ - Протій	1P ⁺	0 n ⁰	1 e ⁻
${}^2_1\text{H}$, D - Дейтерій	1P ⁺	1 n ⁰	1e ⁻
${}^3_1\text{H}$, T - Тритій	1P ⁺	2 n ⁰	1e ⁻

Ізотопи Літію

Ізотопи Хлору

Ізотопи Оксигену

Оксиген складається з трьох нуклідів

	$^{16}_8\text{O}$	$^{17}_8\text{O}$	$^{18}_8\text{O}$
Відносна атомна маса (Ar)			
Кількість протонів			
Кількість нейтронів			
Кількість електронів			

Порівняйте будову ізотопів. Знайдіть спільні і відмінні ознаки.

${}_{29}^{63}\text{Cu}$, ${}_{29}^{65}\text{Cu}$ - ізотопи Купруму

Спільне в будові ізотопів:

1. Заряд ядра
2. Кількість протонів
3. Кількість електронів

Відмінне в будові ізотопів:

1. Маса
2. Кількість нейтронів

Хімічний елемент – це вид атомів, що характеризуються однаковим протонним числом (зарядом ядра).

Сучасне формулювання періодичного закону

Властивості хімічних елементів, простих речовин, а також склад і властивості сполук перебувають у періодичній залежності від значень зарядів ядер атомів

Визначення відносної атомної маси хімічного елемента

- Відносна атомна маса елемента, подана в [періодичній таблиці](#), є середньою атомною масою всіх його природних ізотопів із врахуванням їх поширеності.
- Знаючи масові частки ізотопів у природному елементі та середнє значення їх атомних мас, можна визначити відносну атомну масу елемента у періодичній системі.
- Загальна формула для розрахунку

$$A_{r(\text{сеп.})} = \frac{W_1 \cdot A_{r1} + W_2 \cdot A_{r2} + \dots + W_n \cdot A_{rn}}{W_1 + W_2 + \dots + W_n}$$

Визначення відносної атомної маси хімічного елемента

- У природному Хлорі частка нукліда ^{35}Cl становить $\approx 75,53\%$, а нукліда ^{37}Cl $\approx 24,47\%$.

Визначити відносну атомну масу елемента Хлору.

$$\text{Ar}(\text{Cl}) = \frac{W(^{35}\text{Cl}) \cdot \text{Ar}(^{35}\text{Cl}) + W(^{37}\text{Cl}) \cdot \text{Ar}(^{37}\text{Cl})}{W(^{35}\text{Cl}) + W(^{37}\text{Cl})} \quad \text{Ar}(\text{Cl}) = \frac{75,53 \cdot 35 + 24,47 \cdot 37}{100} = 35,489$$

Визначення відносної атомної маси хімічного елемента

- Елемент Оксиген являє собою суміш ізотопів — нуклідів

^{16}O - 99,757 %, ^{17}O - 0,039 % і ^{18}O - 0,204 %.

Знайти відносну атомну масу Оксигену.

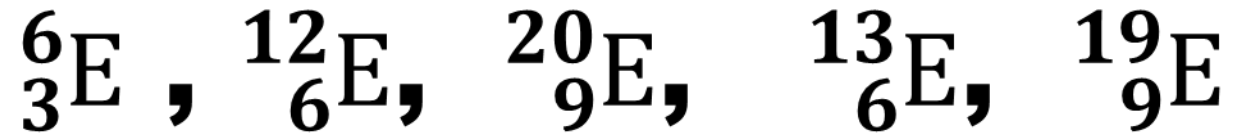
$$A_r = \frac{16 \cdot 99,757 + 17 \cdot 0,039 + 18 \cdot 0,204}{100} = 15,99447.$$

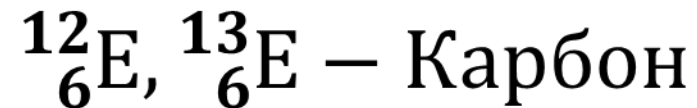
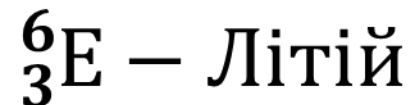
Застосуйте свої знання

Скільки різних елементів зображено такими формулами:

Відповідь:

Серед поданих нуклідів знайдіть ізотопи:

Відповідь:

Оскільки ізотопи – це нукліди одного хімічного елемента, то вони всі мають однаковий порядковий номер, однаковий заряд ядра.

${}^3_2\text{He}, {}^4_2\text{He}$ - ізотопи Гелію

${}^{63}_{29}\text{Cu}, {}^{65}_{29}\text{Cu}$ – ізотопи Купруму

Визначте склад атомів таких нуклідів:

	$^{12}_6\text{C}$	$^{13}_6\text{C}$	$^{16}_8\text{O}$	$^{18}_8\text{O}$	^1_1H
Нуклонне (масове) число					
Протонне число					
Число нейтронів у ядрі					
Загальне число електронів					

Домашнє завдання:

Вивчити стор.27-28 (“Ізотопи”),
виконати завдання з передостаннього
слайду презентації

